

**ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»
Кафедра загальної та клінічної психології**

“ЗАТВЕРДЖУЮ”
Проректор (заступник директора)
з навчальної роботи

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Психологія творчості

Галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки

(шифр і назва напрямку)

спеціальності_053 Психологія

(шифр і назва спеціальності)

факультет психології

Івано-Франківськ – 2021 рік

Робоча програма із предмету «Психологія творчості» для студентів спеціальності 053 «Психологія» за ОП «Психологія» за першим освітнім рівнем.

23 червня, 2021 року – 23 с.

Розробники: доктор психологічних наук, професор Міщиха Л. П.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри загальної та клінічної психології
Протокол від — 26 серпня 2021 р. № 1

Завідувач кафедри соціальної психології

(підпис)

В. П. Москалець

(прізвище та ініціали)

26 серпня 2021 р.

Схвалено методичною комісією факультету

Протокол від 31. 08. 2021 р. № 7

Голова

_____ (підпис)

(Л. С. Пілецька)

(прізвище та ініціали)

31 серпня 2021 р

©Міщиха, 2021 рік

©Міщиха, 2021 рік

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань: 05 Соціальні та поведінкові науки	Нормативна	
Модулів –1	Спеціальність: 053 Психологія	Рік підготовки:	
Змістових модулів –2		4 -й	4 -й
Індивідуальне науково-дослідне завдання _____ _____ (назва)		Семестр	
Загальна кількість годин - 90		8 -й	8 -й
		Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: 11 аудиторних – 4 самостійної роботи студента – 7	Освітній рівень: перший, «Бакалавр»	16 год.	4год
		Практичні, семінарські	
		18год	10 год
		Лабораторні	
		-	-
		Самостійна робота	
		56год	76год
	Індивідуальні завдання: _____ год.		
	Вид контролю: залік		

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 42% : 58%.

для заочної форми навчання – 35 %: 65%

Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни: дати систему знань про закономірності і механізм творчості та креативності; стійку систему наукових категорій і понять, з допомогою яких у психології описується багатогранність проявів творчості людини; сформувати у студентів досвід практичного застосування знань у повсякденному житті та в майбутній професійній діяльності.

Завдання навчального курсу:

1. Ознайомити студентів з класичними і сучасними підходами до трактування феномену творчості людини, з різними варіантами психологічної інтерпретації сутності, природи, механізмів, рушійних сил і суперечностей розвитку креативності.
2. Розкрити діалектику і феноменологію становлення особистості як культурно-історичного суб'єкта; дати студентам уявлення про складність і неоднозначність творчого розвитку людини.
3. Дати уявлення про психологічні особливості розвитку творчості і обдарованості, про стратегії виховання і навчання обдарованої дитини.
4. З'ясувати сутність категорій: «задатки» - «здібності» - «обдарованість» - «талант» - «геніальність».
5. Розкрити психологічні чинники творчого процесу, як «надситуативної» активності.
6. Обґрунтувати психологічні особливості прояву творчості у різні вікові періоди життя особистості.
7. Розкрити основні методи активізації творчого мислення особистості.

ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Місце навчальної дисципліни «Психологія творчості» визначається фундаментальною роллю для майбутніх психологів знань, вмінь та навичок в умінні виявляти (проводити психодіагностику) здібностей особистості, її нахили та спрямованість до виконання певних видів діяльності з метою реалізації її творчого потенціалу, а відтак, і забезпечення психологічного благополуччя.

Курс спрямований на розвиток креативного мислення майбутніх психологів. Дисципліна поєднує теоретичні та прикладні аспекти таких галузей знань як «Загальна психологія», «Диференціальна психологія», «Психофізіологія», «Психодіагностика», «Вікова психологія», «Соціальна психологія» та ін.

ПРОГРАМНІ КОМПЕТЕНТНОСТІ

Інтегральна компетентність	Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері психології та професійної підготовки у процесі навчання, що передбачають застосування основних психологічних теорій та методів і характеризуються комплексністю та
-----------------------------------	---

	невизначеністю умов.
Загальні компетентності (ЗК)	<p>ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.</p> <p>ЗК2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.</p> <p>ЗК4. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями, мислити концептуально, системно, саногенно.</p> <p>ЗК5. Здатність бути критичним і самокритичним,</p> <p>ЗК6. Здатність приймати обґрунтовані рішення.</p> <p>ЗК7. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).</p> <p>ЗК9. Здатність працювати в команді.</p> <p>ЗК10. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні, знання юридичних та морально-етичних нормативно-регулятивних засад професійної діяльності психолога і готовність неухильно дотримуватись.</p> <p>ЗК11. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.</p> <p>ЗК12. Здатність розуміти психологічний зміст суспільних процесів і впливати на них з позицій принципу гуманізму; ставитись з повагою до мультикультурності та різноманітності</p>
Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК)	<p>СК1. Здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом пс</p> <p>СК2. Здатність до ретроспективного аналізу вітчизняного та зарубіжного досвіду розуміння природи виникнення, функціонування та розвитку психічних явищ.</p> <p>СК4. Здатність самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати психологічну інформацію з різних джерел.</p> <p>СК5. Здатність використовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій.</p> <p>СК6. Здатність самостійно планувати, організувати та здійснювати психологічне дослідження.</p> <p>СК7. Здатність аналізувати та систематизувати одержані результати, формулювати аргументовані висновки та рекомендації.</p> <p>СК10. Здатність дотримуватися норм професійної етики.</p> <p>СК11. Здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.</p>
ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ	
<p>ПР1. Аналізувати та пояснювати психічні явища(розуміння ролі вищих психічних процесів у розвитку креативності особистості); розуміти механізм творчості, структуру та природу творчих здібностей особистості.</p> <p>ПР3. Здійснювати пошук інформації з різних джерел, у т.ч. з використанням інформаційно-комунікаційних технологій, для вирішення завдань психології творчості(нових методів та</p>	

підходів до розвитку творчого мислення особистості)

ПР4. Обґрунтовувати власну позицію, робити самостійні висновки за результатами власних досліджень у і аналізу літературних джерел у царині психології творчості.

ПР8. Презентувати результати власних досліджень усно / письмово(творчі проекти) для фахівців і нефахівців.

ПР14. Забезпечувати оптимальні психолого-педагогічні умови розвитку особистості, сприяти розвитку її творчого потенціалу.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

В основу системи оцінювання знань студентів по навчальній дисципліні «Психологія творчості» закладені наступні критерії:

- 1) повнота знань – вичерпна достатність у відтворенні інформації щодо змісту навчальної дисципліни;
- 2) адекватність знань – їх правильність, відповідність теоретико-методологічним основам юридичної психології;
- 3) усвідомленість (осмисленість) знань – розуміння смислу інформації по навчальній дисципліні та вміння його вербалізувати:
- 4) вміння творчо мислити, давати своє бачення і розуміння поставлених завдань («побічний продукт» діяльності)

ЗАСОБИ ОЦІНЮВАННЯ

Оцінювання навчальних досягнень студентів за усіма видами навчальних робіт проводиться за *поточним* та *підсумковим* контролюми. Поточний контроль знань студентів з навчальної дисципліни проводиться в усній та письмовій формі (тестування, контрольна робота, самостійної роботи).

Контроль самостійної роботи проводиться шляхом перевірки виконаних завдань. Усі контрольні заходи включено до 100-бальної шкали оцінювання.

Оцінювання знань студентів здійснюється за 100-бальною шкалою, де 50 балів відводиться на оцінку усних відповідей студентів, тестування, презентації, виконання самостійної роботи та контрольної роботи і 50 балів – виконання творчої роботи.

Виходячи з цього, оцінка **«відмінно»** ставиться за наявність у студента вичерпних і правильних знань щодо головних проблем психології творчості, розгляду яких були присвячені лекційні та семінарські заняття. При цьому знання повинні бути осмисленими, що проявляється у повноті та адекватності їх пояснення. Вміння підходити до рішення завдання не тільки у форматі репродукції, але й творчого мислення.

Оцінка **«добре»** ставиться за наявність у студента знань щодо більшості тем по психології творчості, які передбачені навчальною програмою. При цьому знання

заняттях, при виконанні ним контрольних робіт, тестових завдань й інших видів робіт. Базова самостійна робота студентів включає: опрацювання лекційного матеріалу і рекомендованої літератури; пошук (підбір), огляд літератури і електронних джерел інформації; вивчення матеріалу, винесеного на самостійне опрацювання; підготовка до семінарських занять; підготовка до написання контрольних робіт, інших форм поточного контролю; систематизація вивченого матеріалу перед семестровим іспитом.

Додаткова самостійна робота спрямована на поглиблення і закріплення знань студента, розвиток аналітичних навичок з проблематики навчальної дисципліни. Вона включає такі види робіт: аналіз наукових публікацій з визначеної викладачем теми; написання есе за заданою проблематикою; опрацювання наукових джерел, виконання творчого завдання, побудова моделей, схем, таблиць з означених завдань.

Самостійна робота студентів максимально оцінюється залежно від виду роботи. За конспектування матеріалів з актуальних питань психології творчості студенти отримують 5 балів; за есе – 5 бали; за конспект праць і його презентацію- 5 балів; за написання і презентацію реферату – 5 балів

Всього самостійна робота студента оцінюється у 20 балів.

Для оперативного опитування студентів на семінарських заняттях використовують *тестовий контроль знань* з тем, які виносяться на самостійне опрацювання. Для цього передбачені завдання з вибором однієї правильної відповіді з чотирьох запропонованих, завдання на встановлення правильної відповідності, завдання на встановлення правильної послідовності. Сукупна кількість балів за тест – 5 балів.

Психологічний аналіз твору (на матеріалі літературної, образотворчої, музичної творчості) – залікова контрольна

Мета роботи: здійснити психоаналіз твору автора(за бажанням)

Процедура опису:

1. Вибрати твір відповідного мистецького жанру(картина художника, прозовий чи поетичний твір, музичний твір, скульптура тощо)
2. Мотивувати вибір твору.
3. Вивчити біографію автора твору і саме той період, в якому він творив свій продукт. Опис починати з моменту виявлення мотивації автора до написання твору(не тільки соціальний план, але й особистісний)
4. Прослідкувати зв'язок автора твору з його героєм та сюжетною лінією твору, виявити спільні риси у психологічних портретах.
5. Виявити механізми психологічного захисту автора, відображені у його творі (ідентифікація, проєкція, сублімація тощо), а також емоційний тон, заданий автором.
5. Які власні проєкції Ви у творі Ви виявили?

Хід виконання: для психоаналізу твору слід ознайомитись із життєвим шляхом автора, методами вивчення якого слугують: автобіографія, біографія, епістолярна спадщина (щоденники), спогади сучасників, інтерв'ю з автором.

На основі біографії автора виокремлюються вузлові точки-головні події його життя, що мали вплив на його творчість. Прослідкуйте, які події і як вплинули на створення певного творчого продукту; історична епоха, етнокультурна, як складова формування світогляду митця; родинне оточення, виховання, кризові моменти в житті.

На основі цього виявіть причини створення твору, місце автора у ньому і вирішення автором власної проблематики. Обов'язково виявіть, що спонукало автора до даної теми(емоційний підйом(оптимізм) чи емоційний спад (песимізм)).

Важливим є і власне ставлення і розуміння твору.

Творча робота має бути виконана самостійно. Творчий продукт додається (у вигляді копії, фотографії, друку, опису).

Не приймається робота, що має плагіат (роздрукована з інтернет-джерел, списана).

Переказ твору не потрібний(опис самого сюжету)., а тільки авторський аналіз.

Список літератури обов'язковий (біографічні джерела, щоденники, спогади сучасників, власне твір).

Питання до контрольної роботи:

1. Обґрунтуйте, чому творчість є основою буття особистості.
2. Назвіть особливості ставлення до творчості в західній і східній культурах.
3. Охарактеризуйте терапевтичний вплив мистецтва на людину.
4. Назвіть особливості прояву творчості в українській етнокультурі.
5. Дайте визначення поняттю «творчість».
6. Вкажіть спільні ознаки творчості і діяльності.
7. Назвіть напрями арт-терапії.
8. Дайте визначення поняттю «творчий потенціал».
9. Обґрунтуйте, в чому полягають особливості міжпівкулевої асиметрії мозку.
10. Дайте відповідь на питання: «Чи може зовнішня мотивація стимулювати внутрішню у творчому процесі особистості?»
11. Охарактеризуйте методи арт-терапевтичної роботи.
12. Сформулюйте ознаки творчої діяльності людини.
13. Охарактеризуйте функції лівої та правої півкуль мозку.
14. Вкажіть ознаки, що відрізняють творчість від діяльності.
15. Назвіть фактори, що сприяють актуалізації творчого потенціалу особистості.
16. Чи є, на Вашу думку, пряма залежність креативності від інтелекту?
17. Охарактеризуйте взаємозв'язки психології творчості з іншими галузями знань.

18. Дайте визначення поняттю «здібності»»
19. Назвіть фактори, що сприяють актуалізації творчого потенціалу.
20. Покажіть зв'язок психології творчості з акмеологією.
21. Обґрунтуйте вплив гендерної диференціації на прояв творчих здібностей особистості.
22. Обґрунтуйте, в чому полягає особливість творчих здібностей?
23. Охарактеризуйте місце психології творчості в системі наукового знання.
24. Дайте співвідношення понять: «потенційне» – «актуальне»(обґрунтуйте відповідь).
25. Проаналізуйте зв'язок психології творчості з іншими психологічними науками.
26. Назвіть складові обдарованості особистості.
27. Розкрийте зміст основних категорій психології творчості.
28. Обґрунтуйте вплив зовнішньої мотивації на стимуляцію творчого процесу особистості.
29. Розкрийте зміст основних категорій психології творчості.
30. Назвіть фактори, які визначають обдарованість.
31. Проаналізуйте зв'язок психології творчості з філософією.
32. Розкрийте вплив етносередовища на творчий процес особистості.
33. Дайте тлумачення поняттю «творча унікальність».
34. Поясніть, у чому причини «затухання обдарованості».
35. Назвіть дослідників, які зробили внесок у розвиток психології творчості в Україні.
36. Обґрунтуйте співвідношення понять: «задатки» – «здібності».
37. Охарактеризуйте суть гуманістичній теорії творчості.
38. Назвіть об'єкт психології творчості.
39. Проаналізуйте співвідношення генетичних факторів і факторів навколишнього середовища у формуванні обдарованості.
40. Назвіть переваги і недоліки методу мозкового штурму.
41. Дайте аналіз психоаналітичній теорії творчості.
42. Опишіть особливості сімейного виховання, що сприяють реалізації творчого потенціалу у дорослому житті.
43. Назвіть основні психологічні теорії творчості.
44. Поясніть чим відрізняються загальні здібності від спеціальних.
45. Дайте своє розуміння творчої особистості.
46. Поясніть феномен геніальності.
47. Поясніть, яку роль несвідомому відводить З.Фройд у творчості.
48. Обґрунтуйте роль дослідницьких здібностей у структурі творчої діяльності особистості.
49. Назвіть компоненти, що складають структуру креативності.
50. Назвіть методи активізації творчого мислення.
51. Назвіть теоретичні підходи до проблеми розвитку творчості в психології.
52. Знайдіть в історії української літератури випадки впливу фрейдівських ідей на творчість відомих Вам письменників.

53. Обґрунтуйте, чим відрізняється інтуїтивне мислення від логічного.
54. Назвіть предмет психології творчості.
55. Поясніть вислів «мужність творити» у трактуванні Р.Мея.
56. Назвіть види творчості(дайте короткий аналіз).
57. Що спонукає людей займатись творчістю?(Обґрунтуйте відповідь)
58. Розкрийте роль духовності особистості у творчому процесі.
59. Назвіть фази творчого процесу.
60. Обґрунтуйте спільність і різницю понять: «інтуїція»– «інсайт».
61. Чи є, на Вашу думку, пряма залежність творчого процесу від середовища?
62. У чому полягає суть методу синектики?
63. Назвіть основні продукти творчості.
64. Опишіть з допомогою метафори креативний процес особистості.
65. Назвіть головні підходи до стадійної концепції творчості.
66. Назвіть психологічні особливості розвитку творчих здібностей у дошкільному віці.
67. Покажіть зв'язок психології творчості з педагогікою.
68. Визначте мету арт-терапії.
69. Охарактеризуйте творчий процес особистості.
70. Назвіть психологічні особливості розвитку творчих здібностей у молодшому шкільному віці.
71. Розкрийте співвідношення понять: «духовність» – «творчість».
72. Розкрийте особливості наукової творчості.
73. Дайте характеристику творчому продукту особистості.
74. Назвіть психологічні особливості розвитку творчих здібностей у підлітковому віці.
75. Розкрийте особливості технічної творчості.
76. Назвіть головні функції мистецтва.
77. Обґрунтуйте роль креативного середовища для розвитку особистості.
78. Назвіть психологічні особливості розвитку творчих здібностей у юнацькому віці.
79. Дайте відповідь на питання: «Як заняття мистецтвом можуть допомогти у вирішенні психологічних проблем?»
80. Розкрийте особливості групової форми арт-терапії.
81. Обґрунтуйте роль інсайту у творчому процесі.
82. Назвіть психологічні особливості розвитку творчих здібностей у вік молодості.
83. Дайте визначення феномену винахідництва.
84. Назвіть психологічні особливості впливу музики на людину.
85. Сформулюйте суть теорії творчого мислення Г.Воллеса.
86. Назвіть психологічні особливості розвитку творчих здібностей у період дорослості особистості.
87. Обґрунтуйте роль мистецтва як катарсису.
88. Назвіть шляхи оптимізації творчого мислення особистості.
89. Обґрунтуйте роль уяви у творчому процесі.

90. Чим відрізняється дитяча творчість від творчості дорослого?
91. Обґрунтуйте терапевтичний зміст «малюнка» в арт-терапії.
92. Назвіть особливості артистичної творчості.
93. Назвіть мотиви творчої діяльності людини.
94. У чому полягає універсальність дитячого малюнка?
95. Назвіть переваги арт-терапевтичної роботи над іншими видами психотерапії.
96. Назвіть особливості художньої творчості.
97. Обґрунтуйте роль фантазії у творчому процесі особистості.
98. Назвіть особливості уяви у дошкільному віці.
99. Назвіть методи діагностики креативності особистості.
100. Опишіть психологічний портрет креативної особистості.
101. Охарактеризуйте вплив внутрішньої мотивації на творчий процес особистості.
102. Назвіть особливості уяви у підлітковому віці.
103. Обґрунтуйте значення праць Гельмгольца Г. та Пуанкаре Ж. у дослідженні творчого процесу.
104. Яку роль займають механізми психологічного захисту у творчості людини (психоаналітичний контекст)?
105. Поясніть вплив етносередовища на творчий процес особистості.
106. Охарактеризуйте роль гри у розвитку творчих здібностей дітей дошкільного віку.
107. Назвіть етапи творчого процесу.
108. Обґрунтуйте співвідношення свідомого і несвідомого компонентів у творчому процесі особистості.
109. Назвіть сильні і слабкі сторони стереотипного мислення.
110. Підберіть синоніми до словосполучення «творче мислення».
111. Розкрийте роль казки у розвитку творчих здібностей дитини.
112. Назвіть типи людей у ставленні їх до нововведень.
113. Охарактеризуйте вплив стереотипів на творче мислення особистості.
114. Виведіть «формулу генія».
115. Охарактеризуйте роль гри для розвитку творчих здібностей у підлітковому віці.
116. Окресліть завдання курсу «Психологія творчості» у професійній підготовці майбутніх психологів.
117. Поясніть, як впливає творче мислення на подолання стереотипів.
118. Розкрийте співвідношення понять: «талант» – «геній».
119. Назвіть відомих вчених, які заклали фундаментальну базу у розвитку і становленні психології творчості.
120. Назвіть стереотипи у сприйнятті поняття «творчості».

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою (пояснення)
90 – 100	A	відмінно (відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок)
80 – 89	B	дуже добре (вище середнього рівня з кількома помилками)
70 – 79	C	добре (загалом правильне виконання з певною кількістю суттєвих помилок)
60 – 69	D	задовільно (непогано, але зі значною кількістю недоліків)
50 – 59	E	достатньо (виконання задовольняє мінімальним критеріям)
26 – 49	F X	незадовільно (з можливістю повторного складання)
0-25	F	неприйнятно (з обов'язковим повторним курсом)

Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Творчість і її психологічна характеристика

Тема 1. Зміст та характеристика творчості. Механізм творчості.

Творчість як основа буття людини. Змістові характеристики творчості. Основні підходи у дослідженні творчості. Об'єкт психології творчості. Предмет психології творчості. Міждисциплінарний рівень психології творчості. Механізм творчості. Складові механізму творчості. Психофізіологія творчості. Статевий диморфізм у контексті проблеми творчості. Типологія творчості. Основні категорії психології творчості.

Постановка питання творчості у філо- і онтогенезі. Творчість як предмет психологічних досліджень. Психометричний підхід . Дослідження Дж.Гілфорда і Е.П.Торренса. Конвергентне і дивергентне мислення. Психоаналітична теорія творчості. Роль несвідомого у творчості. Гуманістичний напрям: людина як активний творець власного життя. Творчість у форматі самоактуалізації особистості. Творчість з погляду екзистенційних персонологів. Міждисциплінарний підхід: дослідження креативності на рівні когнітивної та

соціально-особистісної психології. Прагматичний підхід до вивчення творчості. Латеральне мислення. Інвестиційна теорія креативності.

Тема 2. Психологічна характеристика творчого процесу.

Творчий процес. Основні етапи творчого процесу. «Триакт» П.Енгельмаєра. Г.Гельмгольц і А.Пуанкаре про творчий процес. Стадії творчості за Г.Воллесом. Теорія Е.Гетчинсона. Аналіз стадійних теорій. Загальна природа творчого процесу. Адаптація і творчість. Мозкові механізми творчості. Саморегуляція і творчість. Комунікативний аспект творчості. Аксіологічний формат творчості. Детермінанти творчості. Фактори, що блокують творчий процес. Інтуїція. Інтуїція й евристика. Інтуїція й інсайт. Види інтуїції. Співвідношення інтуїтивного й аналітичного стилів. Уява, фантазія у творчому процесі. Уява, сутність та її функції. Види уяви. Мрія. Творча уява. Уява і творча діяльність. Розвиток уяви за Т.Рібо. Уява і пам'ять. Уява і мислення. Уява як психічна реальність по створенню нових образів дійсності. Прийоми уяви. Вікові особливості уяви. Фантазія.

Емоції. Почуття. Роль емоційно-почуттєвої модальності у творчому процесі. Інтелектуальні емоції. Інтерес. Цікавість. «Почуття» впевненості-непевненості. Емоція здогаду. Здивування: причини та стадії виникнення. Натхнення. Задоволення, радість. Аналіз впливу позитивної та негативної емоційних модальностей на особливість перебігу творчої діяльності.

Тема 3. Креативна особистість. Мислення і творчість. Емоції та творчість.

Риси творчої особистості. Чинники розвитку творчої особистості. Детермінанти творчої свідомості особистості. Креативний продукт. Творча уява. Фантазія у структурі творчого процесу. Інтелект і творчість. Дивергентне мислення. Коефіцієнт інтелекту й творчість. Когнітивні стилі й творчість.

Емоційна складова творчого процесу. Вплив емоційних станів на творчу продуктивність. Модель емоційного резонансу. Характеристики емоційності і креативність.

Змістовий модуль 2. Творчий потенціал особистості

Тема 4. Мотивація творчості. Креативне середовище

Структура мотивації. Внутрішня мотивація і зовнішня мотивація у структурі творчого акту.

Внутрішні мотиви творчої діяльності особистості. Зовнішні мотиви творчої діяльності особистості. Креативне середовище як мотиваційний чинник творчої діяльності особистості. Умови, що сприяють продуктивній творчості особистості. Культура як мотиваційний чинник творчої діяльності особистості.

Тема 5. Здібності особистості. Основні підходи до проблеми творчих здібностей особистості

Здібності. Види здібностей. Двофакторна теорія здібностей Ч.Спірмена. Творчі здібності. Основні підходи до проблеми творчих здібностей. Спеціальні здібності. Загальні здібності. Креативність як особистісна здатність до творчості. Критерії різниці між творчістю й креативністю. Підходи до розуміння креативності. Дивергентне мислення як креативна здібність. Види креативності. Креативність й інтелект. Креативність й генетичні задатки. Продукти творчості як показник креативності. Прогноз досягнень за рівнем креативності. Діагностика креативності.

Тема 6. Психологія обдарованості. Талант. Геніальність.

Обдарованість. Структура обдарованості. Загальна обдарованість: від загальних і спеціальних здібностей до обдарованості. Фактори, що визначають обдарованість. Творча обдарованість. Зв'язок обдарованості зі схильністю до відповідного виду творчої діяльності. Нахили. Талант. Геніальність. Методи оцінки обдарованості творчої особистості. Креативність як інтегральна творча здібність.

Тема 7. Вікові особливості розвитку творчих здібностей особистості.

Розвиток творчого потенціалу особистості протягом онтогенезу
Творчий потенціал особистості. Психологічні особливості творчої діяльності дитини. Розвиток творчих здібностей особистості у молодшому шкільному віці. Творчі здібності у підлітковому віці. Творчість у юнацькому віці. Творчість у вік молодості. Творчість у період дорослості.

Тема 8. Методи активізації творчого мислення особистості

Мозковий штурм. Метод проб і помилок. Метод «синектики». Метод гірлянд асоціацій. Метод фокальних об'єктів. Метод вільних асоціацій. Метод евристичних питань. Морфологічний аналіз. Алгоритм рішення винахідницьких задач Г.С.Альтшуллера. Методика творчого тренінгу КАРУС(В.О.Моляко). Принципи розвитку творчих нахилів у дітей.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усьог	у тому числі				
л		п	лаб	інд	с.р.	о		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1												
Змістовий модуль 1. Творчість і її психологічна характеристика												
Тема 1. Зміст та характеристика творчості. Механізм творчості Психологічні теорії творчості	9	2	2			5		2				10
Тема 2. Психологічна характеристика творчого процесу. Несвідоме і творчість.	9	2	2			5						10
Тема 3. Креативна особистість. Мислення і творчість. Емоції та творчість.	9	2	2			5		2				10
Разом за змістовим модулем 1	27	6	6			15		2	2			30
Змістовий модуль 2. Творчий потенціал особистості												
Тема 4. Мотивація творчості. Креативне середовище	9	2	2			5	10		2			8
Тема 5. Здібності особистості.	20	2	2			16	9	2	2			8

Основні підходи до проблеми творчих здібностей особистості											
Тема6. Психологія обдарованості. Талант. Геніальність.	9	2	2			5			2		10
Тема7. Вікові особливості розвитку творчих здібностей особистості.	9	2	2			5					10
Тема8. Методи активізації творчого мислення особистості	16	2	4			10			2		10
Разом за змістовим модулем 2	63	10	12			41		2	8		46
Усього годин	90	16	18			56	90	4	10		76

5. Теми семінарських занять денна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
	Змістовий модуль 1. Творчість і її психологічна характеристика	
1	Зміст та характеристика творчості. Механізм творчості. Психологічні теорії творчості	2
2	Психологічна характеристика творчого процесу. Несвідоме і творчість. Інтуїція, уява, фантазія у творчому процесі.	2
3.	Структура креативності. Креативна особистість. Креативне середовище. Креативний продукт	2
	Змістовий модуль 2. Творчий потенціал особистості	
4	Мотиви творчої діяльності людини. Стереотипи та їх вплив на творчий процес особистості.	2
5	Творчі здібності особистості. Співвідношення понять: здібність, талант, геніальність.	2

6	Творчий потенціал особистості. Розвиток творчого потенціалу особистості протягом онтогенезу	2
7.	Види творчої діяльності людини. Творчість у професії психолога.	4
8.	Методи активізації творчого мислення особистості	2
	Всього	18

Заочна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
	Змістовий модуль 1. Творчий потенціал особистості	
1.	Зміст та характеристика творчості. Механізм творчості Психологічні теорії творчості.	2
	Змістовий модуль 2. Творчий потенціал особистості	
2.	Здібності особистості. Основні підходи до проблеми творчих здібностей особистості	2
	Всього	4

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Креативна особистість. Мислення і творчість. Емоції та творчість.	2
2	Мотивація творчості. Креативне середовище	2
3	Здібності особистості. Основні підходи до проблеми творчих здібностей особистості	2
4	Психологія обдарованості. Талант. Геніальність.	2
5	Методи активізації творчого мислення особистості	2
	Всього	10

7. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1		
2		
...		

8. Самостійна робота

Денна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
	Змістовий модуль 1. Творчість і її психологічна характеристика	С / 3
1.	<p>Дотема: «Зміст та характеристика творчості. Механізм творчості» виписати основні складові структури творчості і означити їх змістову характеристику.</p> <p>Законспектувати:</p> <p>Балл Г.О. Чи є творчість атрибутом особистості? (Спроба реалізації діалогічного дискурсу в теоретичних людинознавчих студіях)//Гуманістичні орієнтири в методології психологічної науки:Монографія./За ред. Г.Балла. К.:Педагогічна думка,2007. 98с.</p> <p>Стернберг Р., Григоренко Е. Инвестиционная теория креативности //Психологический журнал. 1998, С.144-159.</p>	5 / 10
2.	<p>До теми «Психологічна характеристика творчого процесу. Несвідоме і творчість. Інтуїція»</p> <p>Законспектувати:</p> <p>Пуанкаре А.Математическое творчество//Хрестоматия по общей психологии.Психология мышления.Под ред.Ю.Гиппенрейтера, В.Петухова. М. :Изд-во Моск.ун-та,1981. – С.356-365.</p> <p>- Виконання домашнього завдання: описати власний творчий процес(будь-який вид) і співвіднести із стадіями творчого процесу.</p>	5 / 10
3.	<p>До теми «Креативна особистість. Мислення і творчість. Емоції та творчість.»</p> <p>Виконати домашнє завдання: проаналізувати й описати власні творчі стани і супутні їм емоції. Проаналізувати стан творчої продуктивності і проблематики як у форматі власних негативних емоційних станів, так і позитивно забарвлених.</p> <p>Побудувати структуру здібностей та дати характеристику здібностям.</p> <p>Підготовка реферату: «Здібності та інтелект».</p>	5 / 10

	Змістовий модуль 2. Творчий потенціал особистості	
4.	<p>До теми «Мотивація творчості .Креативне середовище.» законспектувати:</p> <p>Законспектувати працю розділ з: Маслоу А Креативность// Дальние пределы человеческой психики// http://www.klex.ru/25h</p>	5 / 8
5.	<p>До теми «Здібності особистості. Основні підходи до проблеми творчих здібностей особистості»</p> <p>Богоявленская Д.Б. «Субъект деятельности»в проблематике творчества//Вопросы психологии, 1998 - №4. С. 123-135.</p> <p>Підготовка реферату: «Психологія творчих здібностей» Самостійно опрацювати проблему диференціації категорій «творчість»-«креативність» та побудувати модель креативності.</p>	16 / 8
6.	<p>До теми «Психологія обдарованості. Талант. Геніальність»</p> <p>Законспектувати: Кольцова, Холоднович. Гениальность: психолого-историческое исследование//Психологический журнал. №2. Т.33.</p>	5 / 10
7.	<p>До теми «Вікові особливості розвитку творчих здібностей особистості»</p> <p>Опрацювати розділ з підручника Міщиха Л.П. Психологія творчості. Навчальний посібник. Івано-Франківськ: Гостинець, 2007.</p> <p>Виписати основні особливості прояву творчості в різних вікових групах</p>	5 / 10
8.	<p>До теми «Методи активізації творчого мислення особистості»</p>	10 /10

	Опрацювати і виписати основні методи активізації творчого мислення особистості Реферат «Методика творчого тренінгу КАРУС»	
Разом		56 / 76

ФОРМИ КОНТРОЛЮ

Усне та письмове опитування, навчальні тести, есе, контрольна робота, творча робота, конспекти першоджерел, реферати, мультимедійна презентація, залік.

ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ, ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Навчальна дисципліна «Психологія творчості» передбачає використання мультимедійного обладнання (комп'ютер, проектор).

МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Міщиха Л.П. Психологія творчості. Навчальний посібник. Івано-Франківськ: Гостинець, 2007.

Міщиха Л.П. Творчий потенціал особистості у період пізньої дорослості. Монографія. Івано-Франківськ, 2014.

Підручники, першоджерела, продукти діяльності

Методи навчання

пояснювально-ілюстративні; репродуктивні методи – оволодіння і відтворення існуючих знань у царині психології творчості; метод проблемного викладання(проблемно-пошукові методи), з опорою на самостійну, творчу пізнавальну діяльність студентів; частково-пошуковий метод; інтерактивні методи(активні методи навчання: групові дискусії, метод синектики, мозковий штурм, ігрові методи, евристичні тощо); дослідницький метод.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

- 1.Алдер Г. CQ или мускулы творческого интеллекта. М.: Фаир-Пресс, 2004.
- 2.Богоявленская Д.Б. «Субъект деятельности»в проблематике творчества//Вопросы психологии, 1998 -№4. – С. 123-135.

3. Выготский Л. Воображение и творчество в детском возрасте <file:///C:/Users/4460~1/AppData/Local/Temp/1e3f72bec064cf65aa12e22e6be4a8ae.pdf>
4. Гуманістичні орієнтири в методології психологічної науки: Монографія. За ред. Г. Балла. К.: Педагогічна думка, 2007. 98с.
5. Дружинин В.Н. Психология общих способностей. Санкт-Петербург, 2000.
6. Здібності, творчість, обдарованість: теорія, методика, результати досліджень. За ред. Моляко В.О. Житомир: Рута, 2006. 320с.
7. Ильин Е.П. Психология творчества, креативности, одаренности. СПб.: Питер, 2009.
8. Клименко В.В. Психология творчости. Навчальний посібник. К.: Центр навчальної літератури, 2006.
9. Кольцова, Холоднович. Гениальность: психолого-историческое исследование // Психологический журнал. - №2. - Т.33.
10. Кульчицкая Е.И., Моляко В.А. Сирень одаренности в саду творчества. Житомир, 2008. 316с.
11. Любарт Т., Муширу К., Горджман С. Психология креативности М.: Когито-Центр, 2009.
12. Маслоу А. Креативность // Дальние пределы человеческой психики // <http://www.klex.ru/25h>
13. Мищенко Л.П. Креативність через призму міжстатевих відмінностей. Режим доступу: Virtus, 2017 <http://virtus.conference-ukraine.com.ua/Journal16.pdf>
14. Мищенко Л.П. Психология творчости. Навчальний посібник. Івано-Франківськ: Гостинець, 2007.
15. Мищенко Л.П. Творчий потенціал особистості у період пізньої дорослості. Монографія. Івано-Франківськ, 2014.
16. Моляко В.О. Психологічна теорія творчости // Обдарована дитина. 2004. №6. С.2-9.
17. Пуанкаре А. Математическое творчество http://www.kirsoft.com.ru/freedom/KSNews_326.htm
18. Рибалка В.В. Психология розвитку творчо обдарованої особистості К.: Інформаційні системи, 2010.
19. Ротенберг В.С. Психологические аспекты изучения творчества // Психология художественного творчества: Хрестоматия. Мн.: Харвест, 1999.
20. Стернберг Р., Григоренко Е. Инвестиционная теория креативности. / Психологический журнал. 1998, С.144-159.
21. Роменець В.А. Психология творчости: Навч. посібник. К.: Либідь, 2001.
22. Фрейд З. Поет і фантазування // <http://1576.ua/books/53193> **Законспектувати**
23. Франко І. Из секретів поетичної творчости // Твори. <https://www.ukrlib.com.ua/books/printit.php?tid=624>
24. Палій А. А. Диференціальна психология. К.: Академвидав, 2010. 429 с.

Допоміжна література

25. Варламова Е.П., Степанов С.Ю. Психология творческой уникальности человека. М., 2001.
26. Ермолаева-Томина Л.Б. Психология художественного творчества. М.: Академ Проект, 2003.
27. Кучерявий І. Т. Творчість – основа розвитку потенційних джерел особистості. К.: Вища школа, 2000.
28. Мищенко Л. П. Психологический антиэйджинг: от гомеостаза к пассионарности / Л. П.
29. Мищенко // Журнал научных публикаций аспирантов и докторантов. Курск, 2014. № 5. С.190-192.
30. Мищенко Л.П. Творческий опыт как интегральная составляющая творческого потенциала личности в период поздней зрелости Вестник Пермского ун-та (Серия «Философия. Психология. Социология»). Пермь, 2014. № 2. С.118-125.
31. Мищенко Л.П. Творчество как «отраженная субъектность»: коммуникативный дискурс GESJ: Education sciences and psychology [Electronic Scientific Journals Team]. С.64-69. Режим доступа: <http://gesj.internet-academy.org.ge/ru/edu/>

32. Мищика Л.П. Рефлексия как составляющая творческой самореализации личности в период поздней зрелости Психология обучения. М., 2014. № 8. С. 51–59.
33. Mischiha L.P Psychological determinants of creative longevity of seniors Situation, education and activation of elderly people in Europe. Kielce, 2014. 267–273
34. Мищика Л.П. Акумулятивно-інтегративна модель реалізації творчого потенціалу особистості у період пізньої дорослості. Гуманітарний вісник ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди». Вип.35. Т.І(13): Тематичний випуск «Міжнародні Челпанівські психолого-педагогічні читання». К.: Гнозис, 2015. С.255-261.
35. Мищика Л.П. Психологічні особливості творчої діяльності особистості у період пізньої дорослості. Вісник Дніпропетровського університету. Серія: Психологія 2015. Вип.21. С.68-76
36. Мищика Л.П. Досвід у дискусійному полі позиціонування категорії «творчий потенціал» Психологія особистості. Івано-Франківськ, 2015. №1(6). 62-71.
37. Мищика Л.П. Творчий профіль особистості Psychological Prospects Journal Editor. Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки.